

## **Návrh zákona hospodářského.**

§ 1. Veškerá státní správa a nároky majetkové povahy, ať plynou ze svrchovanosti státní, ať veřejnoprávní povahy, ať soukromé v obvodu českého státu, přecházejí dnem vyhlášení tohoto zákona na říši českou.

§ 2. Dnem vydání tohoto zákona podřizují se veškeré finanční a berní úřady, jakož i závody náležející pod správu monopolu tabákového a solního, jakož i jakékoliv jiné ústavy anebo úřady spravující státní majetek ministru financí této říše, dále podřizují se veškeré státní statky v říši české se nalézající ministerstvu zemědělství a zapovídá se jich správám konati jakékoliv platy neb odváděti z nich cokoliv, tedy jakékoliv součástky majetkové jakékoliv povahy, mimo hranice říše české.

§ 3. Veškeré hotové peníze jakéhokoliv druhu, dále veškeré cennosti (ať cenné papíry, ať jiné hodnoty) a majetkové hodnoty jakéhokoliv druhu u úřadů státních říše české pro bývalý finanční erár ať rakouský, ať uherský, ať tak zvaný společný uložené přecházejí dnem vydání tohoto zákona ve výlučnou disposici říše české, s výhradou jich budoucího vyúčtování. Veškeré předpisy daní, poplatků a jakýchkoliv jiných platů kterýmkoliv úřadům státním, osobám fysickým anebo právnickým, majícím sídlo neb majetek nějaký neb právní nároky v zemích říše české z jakéhokoliv titulu právního anebo správního, zůstávají v platnosti, a mají osoby platem tímto povinné, ať již osoby právnícké anebo fysické, konati je pouze příslušným úřadům říše české. Každé plnění jinak provedené prohlašuje se za neplatné při zachování plného nároku finančního eráru říše české oproti povinníkům.

§ 4. Dnem vydání tohoto zákona zakazuje se dále jakékoliv konání platů z jakéhokoliv titulu nebo odvádění jakéhokoliv zboží bývalým ústřednám válečného hospodářství ve Vídni a v Pešti, nechť zřízeny jsou na jakémkoliv podkladu. Při tom výslovně vyhrazují se veškeré nároky finančního eráru proti těmto ústřednám ve Vídni, jakož i proti jich majetku jakéhokoliv druhu, zejména také oproti jich nastrádaným fondům, třeba jich již bylo užito. To týká se také fondu ústřední, které zřízeny byly z docílených zisků pro disposici státní (tak zv. výtěžkový fond cukerní ústřední v to počítaje). Veškerý majetek a veškerá oprávnění majetkové povahy těchto ústředí v ze-

mích říše české se nalézajících přechází dnem vydání tohoto zákona ve výlučnou disposici finančního eráru říše české.

§ 5. Dnem vydání tohoto zákona zakazuje se jakýkoliv vývoz za hranice říše české všech hodnot a cenností jakéhokoliv druhu, ať jsou kdekoliv uloženy, ať je má finanční erár ve smyslu § 2 ve výlučné disposici anebo pouhé správě (fondy sirotčí, stipendia, kauce a nadace všeho druhu). Pokud příslušníci říše české anebo osoby právnické anebo závody v zemích říše české sídlo mající složily u kteréhokoliv úřadu anebo ústavů bývalých zemí na radě říšské zastoupených, bývalého království sv. Štěpána anebo společné správy říšské jakékoliv kauce nebo jiné obnosy za jakýmkoliv účelem, jsou povinny do 4 neděl kauci tuto, resp. obnos tento i titul, proč byl složen, oznámiti ministru financí. Neučiní-li tak, může finanční ministr kauci, resp. obnos tento prohlásiti za propadlý ve prospěch eráru říše české.

§ 6. Ve všech případech, kde má ministr financí anebo jiný ministr anebo vláda právo, uložití určitým osobám právnickým anebo fysickým povinnost ke sdělování určitých dat anebo ke provedení určitých opatření, mohou býti osoby tyto ke splnění doháněny pořádkovými pokutami, zastavením své výrobní anebo jiné činnosti, sekvestrací, případně rozpuštěním, jakož i pokutami, uloženými ve výši povaze věci přiměřené, event. až do výše veškerého majetku provinilé osoby.

§ 7. Ministerstvu financí se ukládá vydati co nejdříve kolovní známky říše české, ministru dopravy pak vydati poštovní známky a stanoviti nové dopravní sazby poštovní. Pokud nebudou nové tyto známky vydány, užívá se dle dosavadních předpisů a sazeb zbývajících zásoby dosavadních známek.

§ 8. Dnem vydání tohoto zákona zřizuje se v Praze česká říšská poštovní spořitelna s působností pro celý obvod říše české na podkladu dosavadní organizace poštovní spořitelny pro království a země na radě říšské zastoupené ve Vídni. Poštovní spořitelna podléhá ministerstvu dopravy a jmenuje jejího ředitele ministr obchodu v dohodě s ministrem financí. Osoby právnické i fysické, které měly až dosud účet u poštovní spořitelny ve Vídni anebo v Pešti, budou na vyzvání ministra financí ve lhůtě jím určené povinny udati výši svých pohledávek proti těmto spořitelnám. Veškeré platy na cizinu, prováděné řízením clearingovým poštovní spořitelny domácími

právníckými anebo fysickými osobami, smějí se nadále konati pouze českou říšskou poštovní spořitelnou.

§ 9. Dnem vydání tohoto zákona končí veškeré funce a oprávnění Rakousko-uherské banky, jakož i její filiálek v říši české jakožto filiálek Rakousko-uherské banky.

§ 10. Veškerým filiálkám Rakousko-uherské banky v zemích českých se nalézajícím zakazuje se dnem vydání tohoto zákona konati jakékoliv platy bývalé ústředně vídeňské a peštské, dále zakazuje se vyvážeti jakékoliv cennosti anebo hodnoty uložené u nich anebo pro ně, resp. k jich disposici u jiných ústavů anebo podniků anebo u jednotlivců v říši české do bývalé ústředny vídeňské anebo peštské anebo vůbec za hranice říše. Veškeré tyto filiálky obdrží dnem vyhlášení tohoto zákona komisaře, kterým připadá bezvýhradné jich vedení. Komisaři tito podléhají přímo ministru financí.

§ 11. Ministru financí se ukládá, aby co nejdříve zřídil v Praze akciovou banku pod názvem „Banka říše české“, která vezme na sebe veškeré úlohy cedulové banky pro tuto říši. Akciový kapitál její ve výši, která se určí vládou, opatřen bude upisováním za podmínek speciálně určených. Tento ústav obdrží privilegia cedulové banky říše české, a jmenuje jeho guvernéra ministr financí.

§ 12. Až do dalšího ustanovení zůstanou bankovky, vydané do dne vydání tohoto zákona Rakousko-uherskou bankou, zákonným platidlem zemí říše české. Vládě české přísluší po návrhu ministra financí učiniti veškerá opatření nesoucí se k nové úpravě měny, určiti základní jednotku její a provésti likvidaci dosavadní měny, eventuálně zúčastniti se veškerých mezistátních jednání za tímto účelem vedených. Ministru financí přísluší učiniti opatření, aby zjištěn byl oběh dosavadních bankovek v říši české.

§ 13. Stanovení eventuelního poměru obíhajících bankovek korunových k jiným měnám připadá v obor působnosti ministru financí po schválení vlády.

§ 14. Pokladniční poukázky, vydané Rakousko-uherskou bankou neb některou její filiálkou v zemích říše české a při vydání tohoto zákona u kterékoliv osoby právnícké anebo fysické v říši české se nalézající, nutno do lhůty 4 neděl oznámiti ministru financí. Jakékoliv splatnosti, z držení těchto poukázek vyplývající, staví se dnem vydání tohoto zákona.



§ 15. Splatnost kuponů, veškerých dluhopisů, obligací, rent, pokladničních poukázek atd., vydaných buď královstvími a zeměmi na radě říšské zastoupenými anebo zeměmi koruny sv. Štěpána, anebo obligace t. zv. společného státního dluhu, staví se dnem vydání tohoto zákona, a bude výplata tato předsevzata, až stane se rozhodnutí o úpravě těchto dluhů a o míře převzetí jich ku placení. Ministr financí má právo naříditi, aby veškerí majitelé těchto dluhopisů, obligací atd. co nejdříve ve lhůtě k tomu určené oznámili dle čísel a serií veškeré v jich majetku se nalézající tyto papíry.

§ 16. Ministerstvu financí se ukládá zříditi okamžitě při ministerstvu financí devisní ústřednu, a to za účasti bankovních peněžních ústavů. Úkolem této ústředny bude uvolňovati veškerá platidla cizí měny pro potřebu obchodu a pro závazky do ciziny, jakož i přejímati veškeré platy cizí měny do říše české konané, resp. vésti v patrnosti veškeré účty zdejších příslušníků, ať fysických osob, ať právnických, v říši české sídlo majících, jež v cizině na cizí měnu ve prospěch anebo k dispozici těchto osob jsou uvedeny.

§ 17. Veškeré fysické i právnické osoby bez výjimky, které mají své sídlo anebo závody v zemích říše české a mají jakékoliv obnosy, resp. cenné papíry anebo majetková práva jakékoliv povahy mimo hranice české říše uloženy, jsou povinny oznámiti tento svůj majetek, resp. oprávnění do 4 neděl ode dne vydání tohoto zákona ministerstvu financí, které provede soupis všech těchto požadavků, resp. majetku. Přihlášky tyto nemohou se státi základem trestního stíhání daňového a poplatkového. Dále jsou povinny veškeré výše uvedené osoby oznámiti veškeré své závazky a povinnosti oproti cizině a udati dále veškeré zboží, které pro ně, ať již zapláceno nebo nezapláceno, ať pro dodávky okamžité anebo dodávky lhůtní, v cizině jest uloženo anebo koupeno. Oznámení toto děje se rovněž ministerstvu financí. Neuposlechnutí předpisů v tomto paragrafu uvedených tresce se tím, že hotovosti, cenné papíry, zboží atd. propadá ve prospěch státního eráru českého, kdykoliv v budoucnosti se zjistí, že nařízená přihláška učiněna nebyla. Mimo to mohou osoby, které oznámení neučinily, býti stíhány dalšími majetkovými tresty, eventuálně tresty na svobodě.

§ 18. Monopoly. Veškeré monopoly, které až dosud na účet státu v zemích říše české se provozovaly, budou dnem



vydání tohoto zákona vedeny dále na účet říše české, a přecházejí veškeré závody, majetky, majetková oprávnění i zásoby kdekoliv uložené pro dosavadní správy těchto monopolů v zemích říše české, dále veškeré jich pohledávky dnem vydání tohoto zákona ve správu říše české.

§ 19. Vláda jest oprávněna po souhlasu zákonodárného shromáždění a presidenta přistoupiti k vybudování dalších monopolů, ať výrobních, ať prodejních, které by se v zájmu řádného hospodaření říše české ukázaly nutnými.

§ 20. Veškeré akciové společnosti, dále společnosti s ručením obmezeným, komanditní společnosti, komanditní společnosti na akcie (vyjímaje ústavy uvedené v paragrafu...), jejichž závody zúplna anebo zčásti se nalézají v obvodu říše české, musí míti své sídlo v některém místě této říše. Takovéto společnosti, které až dosud měly své sídlo mimo tyto země, jsou povinny do 6 neděl ode dne vydání tohoto zákona přenést sídlo své do některého místa této říše. V uvedené lhůtě 6 neděl jsou povinny předložit ministru financí příslušné usnesení a v dalších pak 14 dnech doklady o tom, že sídlo společnosti skutečně také do některého místa říše české přenesly. Ministr financí má právo při tomto sdělení uložit jim eventuelně další některé podmínky. Závody společností, které v uvedené lhůtě, jak předepsáno, tak neučiní, obdrží správce, kterého určí ministr financí po dohodě s ministrem obchodu, kterému přísluší výhradně jich vedení.

§ 21. Nové společnosti s ručením obmezeným možno zřizovati pouze se svolením ministra financí.

§ 22. Správní rady a jiné valnou hromadou zvolené orgány akciových společností, komanditních společností na akcie, společností s ručením obmezeným, společenstev, těžařstev a jiných jakýchkoliv výdělkových společností, které mají své sídlo v některém místě zemí říše české, anebo které na základě předchozího ustanovení sídlo toto do nich přenesly, musí sestávat, pokud nebude jinak zákonem později určeno, nejméně ze  $\frac{4}{5}$  z osob, které před 1. lednem 1914 měly v některé obci, ležící v obvodu dnešní říše české, místní svou příslušnost, a v jejichž příslušnosti od té doby změny nenastaly. Jinaké osoby, které by ve správních radách všech výše uvedených společností měly zasedati, musí si opatřiti předchozí souhlas ministra financí a obchodu. Ředitelé i prokuristé takovýchto společností podlé-

hají témuž ustanovení, jak právě uvedeno, to jest, museli by od 1. ledna 1914 býti místně příslušni do některého místa v obvodu říše české a nesměla by od té doby nastati změna jejich příslušnosti. Výjimky z tohoto pravidla jest povolovati ministru financí v dohodě s ministrem obchodu. Oba tito ministři jsou dále oprávněni vydávati nařízení, dle kterého případně i úřednictvo některých takovýchto závodů musí míti domácí příslušnost dle výše uvedených ustanovení.

§ 23. Filiálky peněžních neb pojišťovacích společností, které mají své sídlo mimo obvod říše české, jsou povinny do 4 neděl ode dne vydání tohoto zákona uzavřítí veškeré své knihy, a jest jim pak dovoleno provozovati dále své obchody v říši české, opatří-li si k tomu svolení ministra financí. Neučiní-li tak anebo bude-li jim povolení toto odepřeno, uzavrou se jich veškeré provozovny a bude provedena jich likvidace úřední. Závodům těmto jest ode dne vydání tohoto zákona zakázáno vyvážeti jakékoliv cennosti nebo hotovosti nebo jakékoliv úhrady anebo jakákoliv jiná majetková oprávnění anebo majetkové předměty mimo hranice říše české. Soupis všech těchto hotovostí, cenností a jakýchkoliv majetkových práv a oprávnění jsou povinny na požádání předložití ministru financí. Závody, které by jednaly proti výše uvedeným ustanovením, budou okamžitě uzavřeny, a má ministr financí právo prohlásiti pokuty, které při majetku závodu mohou jíti až do výše veškerého majetku jeho v zemích říše české se nalézajícího, a u osob k vedení a správě závodu tohoto oprávněných, pokud proti ustanovením těmto jednaly, rovněž do výše celého majetku jejich. Ministru financí se vyhrazuje zabezpečiti správné vedení takovýchto podniků dosazením zvláštního komisaře. O ředitelech, prokuristech a správních orgánech takovýchto závodů platí totéž, co výše uvedeno o akciových společnostech v příčině příslušenství jejich správních, resp. vedoucích osob.

§ 24. Zřizování společností akciových podléhá ustanovením dosavadních platných zákonů (akciový regulativ). Zřizovati akciové společnosti anebo jiné obchodní společnosti, jichž kapitál převážně má býti opatřen mimo země říše české, možno pouze se zvláštním svolením ministra financí, který stanoví současně podmínky tohoto zřízení, a to jak osobní, tak i věcné.

§ 25. Podniky a ústavy jakéhokoliv druhu, vyjímaje podniky firem jednotlivců, jež nedoplňují svoji správu svobodnou

volbou na příslušných valných shromážděních všech svých členů anebo účastníků, přechází dnem vydání tohoto zákona do správy a vedení státního.

§ 26. Dosavadní zemské ústavy finanční, pojišťovací a jiné podrží svoji dosavadní správu na tak dlouho, pokud nestane se zvláštní rozhodnutí vlády, potvrzené presidentem státu.

§ 27. Pražské úřadovny všeobecného ústavu pro pensijní pojištění soukromého úřednictva spojují se v jedno pod jedním vedením a stávají se ústřednou pro toto pojištění v zemích říše české na základech dosavadních. Brněnské úřadovny též pojišťovny spojují se rovněž pod jednu správu jako filiálka ústředny pražské. Opavská úřadovna stává se rovněž odbočkou pražské ústředny, která jest mimo to oprávněna zřídití svoji odbočku na Slovensku. Ministru financí se ukládá, aby na podkladu dosavadních ustanovení zřídil orgány jich správy. Ode dne vydání tohoto zákona jsou povinni pojištěnci této pojišťovny neb osoby jinak k platům oproti pojišťovně zavázané, mající své sídlo v zemích českých, platiti veškeré premiové dávky a platy ústředně pražské anebo jejím odbočkám v říši české. Platy konané osobami těmito na bývalou ústřednu tohoto ústavu anebo na filiálku mimo říši českou pokládají se za nekonané. Veškerý majetek aneb jakékoliv nároky anebo oprávnění majetkové povahy této pojišťovny v zemích českých se nalézající přecházejí dnem vydání tohoto zákona ve výlučnou správu pražské ústředny této pojišťovny. Vedení této ústředny se ukládá, zjistiti co nejdříve výši premiových rezerv pro veškeré pojištěnce v obvodu říše české sídlící, u dosavadních ústředěn nahromaděné.

§ 28. Pokud jsou v říši české podobné pojišťovny nebo pensijní fondy, které zřízeny byly za vedení anebo autorisace bývalé správy státní království a zemí na radě říšské zastoupených nebo zemí koruny sv. Štěpána nebo t. zv. společné správy, zřídí se pro ně v Praze ústřední správa, která provede jich vyúčtování. V dispozici této správy přecházejí dnem vydání tohoto zákona veškeré nároky neb oprávnění majetkové povahy jakéhokoliv druhu v zemích českých se nalézající a zakazuje se pojištěncům anebo osobám spolupovinným k placení premií jakéhokoliv placení jich na bývalé ústředny, ať jedná se o premie nově povstávající anebo dřívější nedoplatky premiové. Platy konané proti předpisům tohoto ustanovení poklá-



dají se za nevykonané, a může správa jich nově jich zaplacení okamžitě žádati. Správy těchto podniků státem dosazené mají povinnost zjistiti ihned výpočet premiových rezerv, které se u bývalých ústředen nahromadily pro osoby u nich pojištěné a v zemích českých sídlící. Sumu těchto nároků jsou povinny ohlásiti co nejdříve ministru financí. Dnem vyhlášení tohoto zákona odpadá jakékoliv placení do bývalých ústředen.

§ 29. Soukromé cizí pojišťovny, které mají v zemích českých odbočné ústavy, representace anebo generální zastoupení jakéhokoliv druhu, jsou povinny vypracovati ihned přesný soupis nároků z premiových rezerv i jiných rezerv vůbec, které jim přísluší z pojištění u nich sjednaných anebo z pojištění osob fysických anebo právnických, sídlících v zemích říše české, oproti mateřským ústavům, a jsou povinny sděliti stav ten co nejdříve ministerstvu financí. Dále jsou povinny udati přesně témuž ministerstvu financí veškeré jakékoliv hodnoty nebo pohledávky nebo nároky majetkové povahy jakéhokoliv druhu pro jich ústavy mateřské anebo pro ně kdekoli v zemích říše české uložené anebo zajištěné, a jest jim zakázáno konati jakékoliv dispoice těmito hodnotami, resp. majetkovými oprávněními jakéhokoliv druhu až na další ustanovení ministerstva financí. Ministr financí má právo po dojití těchto soupisů naříditi, jak velké záruční obnosy mají mateřské ústavy těchto podniků u ministerstva financí anebo u ústavů tímto ministerstvem určeného složití a v jakých hodnotách. Dnem vydání tohoto zákona mohou spořitelny trvati pouze jakožto ústavy spravované veřejnoprávními korporacemi.

§ 30. Vláda je oprávněna vyvlastniti budovy v obvodu říše české, kterých by bylo třeba ke zřízení úřadů státních anebo státem autorisovaných ústavů a úřadů.

§ 31. Osoby soukromé, které provozují nějaký podnik ať obchodní, ať průmyslový, ať jiný v zemích říše české, a nemají v nich své bydliště, jsou povinny řádný výnos těchto podniků přihlásiti ke zdanění v místě, kde závod anebo provozovna atd. se nalézá. Osobám, které by se snažily obcházeti toto ustanovení, může ministr financí ihned zakázati provozování tohoto podniku.

§ 32. Veškeré vývozní smlouvy, které sjednány byly přede dnem vydání tohoto zákona, nechť se týkají jakýchkoli suro-

vin, polotovarů neb tovarů aneb jakýchkoliv práv nebo oprávnění majetkové povahy, ruší se dnem vydání tohoto zákona.

§ 33. V ý v o z. Dnem vydání tohoto zákona počínaje zakazuje se jakýkoliv vývoz surovin, polotovarů a tovarů všeho druhu, zemědělské a lesní suroviny, polotovary a tovary v to počítaje, dále vývoz dobytka, jakož i vývoz uměleckých předmětů, uměleckých a starožitných památek, národních krojů, církevních památek, památek hudebních a pod. a vůbec jakýchkoliv předmětů, pokud k vývozu tomu neopatří si vývozce povolení ministra obchodu, resp. zemědělství a ministra financí. Do zákazu tohoto pojat jest i vývoz uhlí. Osoby zaměstnané v závodech, které by jednaly proti tomuto zákazu, mohou býti potrestány na svobodě a vedle toho až ztrátou celého svého jmění ve prospěch finančního eráru českého. Totéž platí o všech těch, kdož jim v tom pomáhali. Stejnému zákazu podléhají veškeré předměty, které náležejí státu, vagony, lokomotivy, železniční zařízení, zařízení ústavů státních jakéhokoliv druhu, veškeré vojenské mobilisační a demobilisační předměty, zásoby a sklady v to počítaje.

§ 34. D o v o z. Veškerý dovoz z ciziny do zemí říše české smí se dítí pouze se souhlasem ministerstva financí po dohodě s příslušnými ministerstvy, speciálně zemědělství a obchodu. Zboží z ciziny zdejšími anebo cizími příslušníky obchod zde provozujícími smí býti dovezeno pouze po souhlasu uvedeného ministerstva, při čemž jest na ministerstvu obchodu, resp. zemědělství nad tím bdíti, aby zboží takto dovezené prodáváno bylo za ceny, při nichž by zisk z dovozu toho pramenící nepřevyšoval 6 % ceny, zač zboží toto získáno (tedy celá opatřovací cena, dopravné, clo a j. v to počítaje).

§ 35. Ministru obchodu se ukládá zřídit v dohodě s ministrem zemědělství a sociální péče dovozní společnost anebo autorisovati k níže uvedenému účelu nějakou společnost již existující. Společnosti této připadne po dohodě s ministry financí, zemědělství, obchodu a sociální péče určiti, které polotovary nebo suroviny jakéhokoliv druhu neb tovary mají býti dovezeny na účet státu, a dovoz tento provést. Při povolení dovozu budiž toho dbáno, aby vyloučen byl v první době dovoz předmětů přepychových a omezil se, pokud lze, na nutné prostředky živobytné a oděvní. Tento dovoz může vláda osvoboditi od celních poplatků.

§ 36. Rozvrh surovin. Aby při dovozu surovin k výrobě další sloužících docíleno bylo co možno rovnoměrného zaměstnání jednotlivých příslušných podniků výrobních, ukládá se ministerstvu obchodu, aby dovezené suroviny k výrobě potřebné rozvrhlo pomocí rozvrhovacích kanceláří k tomu zřízených rovnoměrně na jednotlivé podniky příslušné výroby. Speciálně se pak ustanovuje, že rozvrh dovážených surovin textilních jakéhokoliv druhu prováděti bude za dozoru ministra financí za šetření výše uvedených zásad Spolek českých průmyslníků textilních, dovoz jakýchkoliv kovů a polotovarů z nich vyráběných Zemský spolek strojíren a Svaz továrníků a výrobců strojů zemědělských v Praze, dovoz surovin potřebných k výrobě umělých hnojiv příslušná sekce Ústředního svazu českých průmyslníků, dovoz koží jakéhokoliv druhu příslušná sekce téhož svazu, dovoz tuků k výrobě poživatin, mýdla a jiných tovarů příslušná sekce téhož svazu. Ve všech těchto případech budtež do uvedených rozděloven přibráni i zástupcové dělnictva, volení odborovými svazy těch kterých odborových organizací dělnických. Pokud by se objevila potřeba ještě dalších rozděloven ve smyslu tohoto ustanovení, přísluší zříditi je ministru obchodu v dohodě s ministrem financí. Nad veškerými rozdělovkami vede dozor ministerstvo obchodu svými orgány. Ministerstvo obchodu v dohodě s ministerstvem financí a ministerstvem sociální péče může určit ještě další suroviny, polotovary a tovary, které by byly podřízeny stejnému postupu rozvrhovacímu.

§ 37. Cl. a. Veškeré dosavadní dovozní sazby celní ustanovené autonomním celním tarifem pro celní území říše rakousko-uherské zůstávají až na další v platnosti, má však vláda právo povolití úpravu sazeb těchto dle potřeby obchodu a výroby. O nastalé změně jest povinna učiniti sdělení zákonodárnému shromáždění.

§ 38. Z důvodů účelného zásobování a vyživování obyvatelstva ponechává se v platnosti veřejné hospodářství některými produkty ať zemědělskými, ať průmyslovými. Ony předměty, které až dosud podléhaly veřejnému hospodářství a které výslovně v tomto zákoně uvedeny nejsou, nebudou nadále veřejně hospodařeny, a ruší se příslušná ustanovení, resp. zařízení k účelu veřejného hospodaření až dosud zřízená. U všech



předmětů, kde veřejné hospodářství se ruší, zůstávají však v platnosti dosavadní maximální ceny, resp. veškeré dosavadní přejímací ceny mění se v maximální. Ministerstvo obchodu v dohodě s ministerstvem zemědělství a sociální péče má právo eventuelně naříditi veřejné hospodaření o těch předmětech, kde by se toho potřeba v budoucnosti objevila. Veřejné hospodářství zůstává v platnosti tak dlouho u jednotlivých předmětů, pokud toho vyžadovati budou všeobecné poměry a vláda má právo, vyslechnuvši ministerstvo obchodu, zemědělství a sociální péče, příslušné zrušovací nařízení vydati.

§ 39. Dosavadní pražská odbočka obilního ústavu mění se na podkladu dosavadního statutu v samostatnou ústřednu, které podléhati budou odbočky tohoto ústavu, zřízené v zemích českých. Vedení tohoto ústavu převezme hospodářská komise, jejíž členy jmenuje ministr zemědělství v dohodě s ministrem obchodu a sociální péče. Dosavadní služební smlouvy veškerého personálu jakéhokoliv druhu, zaměstnaného dosud u uvedených odboček obilního ústavu, pokládají se dnem vydání tohoto zákona za vypovězené a jest hospodářská komise oprávněna úředníky a zřizence obilního ústavu a jeho poboček jmenovati. Obdobná odbočka budiž zřízena, objeví-li se toho potřeba, i na Slovensku. Hospodářství tohoto obilního ústavu podléhá obilí všeho druhu, dále luštěniny, moučné výrobky všeho druhu, jakož i veškerá krmiva ze zrní vyrobená. Výši dávky moučné, resp. obilní, připadající na jednu osobu, resp. výši dávky krmivové, připadající na jeden kus dobytka, určuje ministr obchodu po dohodě s ministrem zemědělství a ministrem pro sociální péči, resp. zdravotnictví.

§ 40. Hospodářská komise v předchozím paragrafu uvedená vede dále dozor nad veřejným hospodářstvím, jehož účelem jest získávati tuky mákem, řepkou, řepicí, hořčicí a omezení obchodu jetelovými semeny. Za tímto účelem zřídí v dohodě s ministerstvem zemědělství a obchodu za příbrání zástupců producentů i výrobců kancelář pro hospodaření čekankové a dále kancelář pro hospodaření tuky. Pokud pro tyto účely nalézají se v zemích českých již zřízené ústavy nebo kanceláře neb zastupitelství anebo komisionářství, podléhají hospodářské komisi, a pokládají se veškeré smlouvy, které s personálem anebo zástupci těchto odborů byly sjednány, za vy-

povězené. Hospodářská komise jmenuje úředníky, resp. zástupce pro tyto obory.

§ 41. V platnosti zůstávají ustanovení, týkající se omezení porážek všeho druhu dobytka mladého, březího a dojného, dále veřejná úprava obchodu hovězím masem, úprava obchodu mlékem, máslem a tuky. Ustanovení o omezení spotřeby masa zůstávají v platnosti. V důsledku toho zůstávají v platnosti komise určené pro obchod dobyt看 a přejimatelny zvěře, které však staví se pod vedení hospodářské komise, a platí v příčině jich personálu, resp. zástupců totéž, co výše bylo uvedeno. Současně zmocňuje se ministr zemědělství v dohodě s ministrem obchodu a sociální péče, aby vydal nařízení za účelem výkupu dobytka hovězího, kterého by bylo třeba k řádnému vyživení obecnstva, pakliže by potřeba toho se objevila. Pokud sjednány byly do dne vydání tohoto zákona smlouvy o dodávání dobytka mimo hranice české říše, ruší se platnost všech těchto smluv.

§ 42. V platnosti zůstávají ustanovení vytyčující maximální ceny pro zeleninu a ovoce, dále ustanovení o zákazu zpracování jich na likéry a lihoviny a o omezení konservování zeleniny. Konservování toto může se díti pouze s výslovným povolením ministerstva zemědělství.

§ 43. V platnosti zůstávají maximální ceny sladkovodních ryb, jakož i úprava obchodu některými druhy zvěře. O zachování přejimatelny zvěře bylo již výše určeno.

§ 44. Dále zůstává v platnosti ustanovení o obchodu s dubenkami a tríslem pro zpracování koží, jakož i obchod s pryskyřicí. K provádění příslušných opatření jmenuje ministr zemědělství v dohodě s ministrem obchodu zvláštní úřad pro hospodaření těmito předměty z kruhů interestů jak výrobních, tak spotřebních.

§ 45. Platnost svoji zachovávají ustanovení, týkající se omezení výroby piva, dále zákaz zpracování ječmene v slad, ustanovení o dodávkách sladového květu k zásobení průmyslu lisovaného droždí. K vedení příslušných úkolů zřídí ministerstvo obchodu v dohodě s ministerstvem zemědělství zvláštní úřad pro výrobu piva a jmenuje jeho členy z kruhů zemědělských a pivovarských. V tomto úřadě soustředí se dosavadní

agenda pivovarské a sladové ústředny. O jmenování úředníků a zřízců platí totéž, co výše bylo ustanoveno.

§ 46. Dále ponechávají se v platnosti dosavadní ustanovení o veřejném hospodaření brambory pro spotřebu lidskou a krmiva. Ministru zemědělství se ukládá, aby s urychlením co možno největším zjistil zásoby bramborů kdekoliv u výrobců, dopravních ústavů, speditérů a průmyslových závodů, resp. u obcí v zemích říše české se nalézajících. Dle výsledku tohoto zjištění budiž buď obchod bramborami uvolněn, nebo budiž pokračováno ve veřejném hospodářství. V každém případě však zůstávají v platnosti ustanovení o omezení výroby lihu a dále zákaz zpracovati brambory průmyslovými lihovary. Agenda dosavadní lihové ústředny vedena bude lihovou kanceláří, kterou s organizací zemědělského průmyslu lihovarnického dle organizací rolnických jmenuje ministerstvo zemědělství v dohodě s ministerstvem obchodu.

§ 47. Za účelem opatření potřebného dříví, nechť pro účely soukromé anebo veřejné, může učiniti ministr obchodu v dohodě s ministrem zemědělství opatření pro eventuelní nucený provoz lesních podniků.

§ 48. Pro hospodaření cukrem a výrobu jeho zřizuje se cukerní komise v ministerstvu obchodu za účasti ministerstva zemědělství a za součinnosti Zemského spolku cukrovarského pro král. české. Dosavadní úmluvy mezi producenty řepy a výrobci cukru zůstávají v platnosti. Stanoviti ceny cukru přísluší ministerstvu obchodu v dohodě s ministerstvem financí, zemědělství a sociální péče.

§§ 49.—50. Až na další ustanovení zůstává v platnosti úprava obchodu uhlím, dále komise pro zásobování uhlím, ustanovení o dozorcích nad zásobami těmito, jakož i ustanovení o omezeném vytápění a spotřebě plynu a elektřiny. K tomu účelu zřídí se v ministerstvu financí komise uhelná ze zástupců spotřebitelů a výrobců. Budiž toho však dbáno, aby účelnou organizací výroby uhlí omezení tato mohla co nejdříve odpadnouti.

§ 51. Ministr obchodu v dohodě s ministrem pro sociální péči zřídí ze zástupců továren (příslušná sekce Ústředního svazu českých průmyslníků), dále ze zástupců spotřebitelů papíru úřad pro hospodářství papírem, jemuž příslušetí bude řádné rozvrhování papíru na podkladu dosavadních ustanovení o zaba-



vení a úpravě obchodu s hadry, starým papírem, buničinou, dřevovinou, lepenkou, jakož i papírem.

§ 52. Zemská oděvna pro král. české mění se na podkladě dosavadního ustanovení v oděvnu říše české, které podléhati budou odbočky v říši této až dosud zřízené s úkoly dosavadními. Vedení její převezme na podkladě statutu ministerstvem obchodu a sociální péče vydaného Spolek českých průmyslníků textilních, a přísluší ministru obchodu a pro sociální péči jmenovati do příslušného komitétu uvedeného spolku zástupce spotřebitelů. Ceny oděvu stanoví ministr obchodu v dohodě s ministrem sociální péče. Ohledně zřízenců a personálu tohoto ústavu platí totéž, co řečeno bylo o vedení ústavů jiných.

§ 53. V platnosti zůstávají ustanovení o zabavení a úpravě obchodu kožemi, usněmi, kožešinami, tříslovinami a obuví, dále úprava obchodu strojními řemeny. Za účelem tím zřídí se u ministerstva obchodu v dohodě s ministrem pro sociální péči u ministerstva obchodu úřad pro obuv, který tvořiti budou zástupci průmyslu, vyslaní příslušnou sekci Ústředního svazu českých průmyslníků, dále zástupci spotřebitelů, vyslaní odborovými organisacemi dělnickými. Za účelem rychlé a levné výroby obuvi ukládá se ministerstvu obchodu, aby okamžitě zjistilo veškeré skryté i zjevné zásoby zboží, polotovarů, jakož i hotové obuvi kdekoli v říši české u výrobců, obchodníků, v dopravě anebo ve skladištích veřejných se nalézající, a všemi prostředky toho dbalo, aby kůže nebyly skrývány, nýbrž jich užito bylo k potřebné výrobě.

§ 54. O všech institucích, které se přejímají anebo nově zřizují, platí co do personálu dosavadního, že smlouvy služební s nimi se ruší a že příslušné komise a úřady budou oprávněny přijímati personál nový.

§ 55. Poněvadž dosavadní ústředny anebo jiné úřady pro veřejné společné hospodářství, zřízené buď vládou rakouskou nebo uherskou nebo společnou, hospodařily s předměty pocházejícími z říše české, stanoví se výslovně nárok říše české na poměrné výsledky, zisky, pohledávky a jakékoliv předměty majetkové hodnoty, které by ústřednám těmto v jakékoliv formě a kdekoliv náležely. Vyhrazuje se tedy ministerstvu financí v dohodě s ministerstvem zemědělství a sociální péče zjistiti tyto nároky a je v poměrné kvotě pro finanční erár říše české re-

klamovati. Za tím účelem jsou povinny odbočky ústředen vídeňských a pešfských anebo jakékoliv jiné jich representace v zemích říše české zřízené na požádání předložiti ministerstvu financí, resp. obchodu a zemědělství veškeré své zápisy, knihy, korespondence, poznámky a zápisy, jichž by k zjištění tohoto majetku třeba bylo. K plnění těchto povinností může ministr financí doháněti liknavé ústředny anebo zodpovědné členy jich vedení pokutami, jdoucími až do ztráty celého majetku, jakož i tresty na svobodě.

§ 56. Na základě dokladů takto opatřených budiž prozkoumáno celé dosavadní hospodářství příslušných ústředen za účelem zjištění příslušných náhradních nároků pro finanční erár říše české.

§ 57. Ministerstvům obchodu, zemědělství, financí a sociální péče přísluší vésti dozor nad cenami jakýchkoliv surovin a jakéhokoliv zboží, resp. stanoviti ceny tyto. K tomu konci jsou uvedena ministerstva oprávněna vydati přísná ustanovení proti lichvě jakýmkoliv zbožím. Speciálně pak budiž s největší přísností zakročováno proti osobám nebo společenstvům, které v jakékoliv formě zdražují suroviny, polotovary, tovary a potraviny jakéhokoliv druhu. Dozor tento prováděn budiž zvláštním úřadem proti lichvě, který se zřídí při ministerstvu obchodu za spoluúčasti ministrů spravedlnosti, zemědělství a sociální péče a to s příbráním zástupců jak výrobců, tak spotřebitelů. Ustanovení o tom, že obchodníci jakýmikoliv předměty živobytnými a oděvními jsou povinni zboží ve výkladcích vyložené označovati přesně cenou, zůstávají v platnosti.

§ 58. Dnem vydání tohoto zákona budiž znovu otevřena Pražská bursa pro zboží a cenné papíry, jakož i bursa plodínová, a jmenuje ministr financí v dohodě s ministrem obchodu a zemědělství jejich rady. Dosavadní rady se rozpouštějí. Ke zřízení eventuelních dalších burs jest oprávněn ministr financí v dohodě s ministrem obchodu, zemědělství a sociální péče.

§ 59. Veškeré smlouvy dodávací, sjednané kterýmkoliv orgánem dřívější vlády království a zemí na radě říšské zastoupených, dále vlády zemí koruny sv. Štěpána a konečně t. zv. společnou vládou, pozbývají dnem vydání tohoto zákona platnosti. Placení pohledávek vzniklých z dodávek finančním erárům výše uvedených států a říší se staví a bude rozhod-

nuto o jich likvidaci teprve po všeobecné finanční likvidaci těchto států a říší. Veškeré takovéto pohledávky, příslušející společnostem anebo jednotlivcům proti jednomu z výše uvedených finančních erárů, buďtež okamžitě sděleny ministerstvu financí. Pohledávky, které nebudou sděleny do 4 neděl ode dne vydání tohoto zákona, nebudou při likvidaci vzaty v úvahu. Totéž platí o pohledávkách proti poštovní spořitelně rakouské a uherské, dále proti Rakousko-uherské bance, dále některé z bývalých ústředen zřízených za autorisace vlády buď království a zemí na radě říšské zastoupených, anebo o uherské nebo společné.

§ 60. **Stavební smlouvy.** Smlouvy o jakýchkoliv stavbách státních, které se v říši české na základě ujednání s dřívějšími vládami provádějí nebo mají se prováděti, buďtež ihned předloženy ministerstvu veřejných prací k příslušnému prozkoumání, a jest ministerstvo veřejných prací oprávněno žádati potřebné modifikace, resp. smlouvy o stavbách ještě nezahájených zrušiti.

§ 61. **Přechodné hospodářství.** Ministerstvu obchodu přísluší vydávati nařízení pro hospodářství přechodné, pokud běží o výrobu průmyslovou a obchod, ministerstvu zemědělství, pokud jde o výrobu zemědělskou. Takováto nařízení buďtež vydána po předchozím souhlasu ministra sociální péče.

§ 62. Veškerý majetek státní jakéhokoliv druhu přechází dnem vydání tohoto zákona ve vlastnictví finančního eráru říše české. Tento erár převezme ihned do správy veškeré statky a veškerý majetek, který náleží některé ze zemí, jež tvoří nedílný celek říše české. Ministerstvo financí provede v dohodě s ministerstvem spravedlnosti a zemědělství přesný soupis majetku tohoto za účelem jeho zjištění. Totéž platí o statcích ko-runních.

§ 63. Veškeré svěřenské výsady jakéhokoliv druhu se zrušují, a bude vydán o tom, jak postupovati s majetkem takto uvolněným, zvláštní zákon. Za účelem ochrany veřejných zájmů zřídí se vládou okamžitě dozorstvo nad každým jednotlivým svěřenským majetkem, kterému přísluší veškerá správa a veškeré dispozice místo dosavadních uživatelů, jakož i péče o udržení celé svěřenské podstaty. Ke každému zadlužení a jakémukoliv opatření, vymykajícímu se pravidelné běžné správě,



jest potřebí souhlasu tohoto dozorstva. Dozorstva tato zřídí ministerstvo spravedlnosti po dohodě s ministerstvem zemědělství. Ministru spravedlnosti se ukládá vypracovati pro zákonodárné shromáždění zákon o zrušení výsad svěřenských s příslušným zřetelem ke zjištění všech uměleckých a historických památek, jakož i listin.

§ 64. Z důvodů veřejného hospodářství i z motivů sociální spravedlnosti přistoupeno bude vládou k postupnému vykoupení latifundií a velkostatků, a bude určeno zvláštním zákonem, které velkostatky a v jakém rozsahu předmětem tohoto výkupu se mají státi. Aby tento výkup byl zabezpečen, nařizuje se, aby ve veřejných knihách pozemkových (tedy i zemských deskách) při vložce podstaty majetkové byla učiněna poznámka zamýšleného tohoto výkupu, a to jak velkostatků zanesených v zemských deskách, tak také při rustikáliích jemu náležejících, tato poznámka obsahujž zároveň ustanovení, že každé zcizení a zatížení velkostatku a k němu příslušejících rustikálií podmíněno jest svolením vlády.

§ 65. Jako výkupní zásada stanoví se, že cena určena bude podle poměrů, jaké byly před 1. lednem 1914, dále se zřetelem k válečným ziskům, jichž majitelé docílili, a k zhoršení podstaty majetkové od té doby následkem ztíženého hospodaření válečného. Majitelé velkostatků jsou povinni předložiti na požádání veškeré knihy a zápisy o vývoji svého majetku od 1. ledna 1914, a pakliže se v nich vyskytnou úmyslné nepravdy anebo fingoané smlouvy, má ministr spravedlnosti v dohodě s ministrem zemědělství právo prohlásiti okamžité propadnutí veškerého majetku dotyčného majitele anebo jeho části.

§ 66. Provedením výkupu ruší se pachtovní smlouvy sjednané mezi dosavadními vlastníky velkostatků a jich nájemci, a to dnem provedeného výkupu, bez ohledu na to, byl-li zanesen v pozemkových knihách (zemských deskách) čili nic.

§ 67. V novém zákoně o výkupu velkostatků budiž určeno, že půdy orné, luční, zahradní a pastvinné bude použito k tomu, aby jednak docíleno bylo spravedlivého rozdělení půdy a jednak, aby účelným rozvrhem půdy byla zemědělská produkce zvýšena a její další rozvoj zabezpečen.

§ 68. Vykoupené lesní komplexy zůstanou v držení české říše, než bude rozhodnuto, zda část anebo celek jejich postou-

pen bude jiným veřejnoprávním svazkům anebo zda a pokud bude přípustno a v jakém rozsahu vlastnictví k takto vykoupným lesům osobám soukromým.

§ 69. Aby usnadněno bylo provedení tohoto zákona vyvlastňovacího a osídlovacího, budiž zřízena zvláštní státní pozemková banka pod dozorem ministra spravedlnosti a zemědělství, která provedením transakcí těchto na účet státu bude ověřena.

§ 70. Dosavadní okresní komise, kterým přísluší vésti dozor nad platnými dosud omezeními v příčině prodeje půdy, zůstávají nadále s plnou kompetencí v platnosti.

§ 71. Prodejní, resp. kupní smlouvy, které v den vydání tohoto zákona nebyly v knihách pozemkových zapsány, pokládají se za neexistentní.

§ 72. Velkostatky nebo jiné majetky, které byly lenním vlastnictvím koruny české a které prodány anebo jiným způsobem převedeny byly bez svolení zákonodárné korporace anebo v odporu s jich zřizovací listinou na osobu třetí, spadají dnem vydání tohoto zákona zpět na erár říše české. Totéž platí i o majetcích, které těmito vlastníky neoprávněnými byly prodány dále. Ministerstvu spravedlnosti se ukládá vyšetřiti poměry prodejm lenních statků české koruny za posledních 60 let.

§ 73. Smlouvy dřevní. Pokud majitelé velkostatků sjednali prodejní smlouvy dřevní jakéhokoliv druhu (nechť tedy jde o dříví na pni nebo zkácené nebo polotovarově zpracované a pod.), které v každém jednotlivém případě, tedy ohledně úhrnu statků toho kterého majitele, činí více než 5000 kub. metrů, a pokud smlouvy tyto sjednány byly po 1. lednu 1915, prohlašují se smlouvy tyto nadále za neplatné. Ministerstvo zemědělství v dohodě s ministerstvem veřejných prací a financí jest oprávněno v jednotlivých, zvláštní úvahy hodných případech smlouvy takovéto i ve větším rozsahu povolit, musí však v každém jednotlivém případě jednati se o smlouvy uzavřené mezi osobami fysickými aneb právnickými, které dne 1. ledna 1915 a nerušeně od té doby měly příslušenství v některé obci říše české anebo jichž sídlo nalézá se v některém místě této říše od té doby. Nové smlouvy nad tento rozsah připuštěny jsou pouze se svolením ministra zemědělství.

§ 74. Zvláštním zákonem upraven bude výkup velkostatků, náležejících dnem vydání tohoto zákona církevním řádům, kapitolám, arcibiskupstvím, biskupstvím, nadacím církevním a pod. Do výkupu tohoto mohou pojaty býti i budovy, které neslouží přímo k účelům řádovým, resp. kněžským, to jest ubytování příslušných osob, řády, kapitoly, biskupství a pod. tvořící. Předměty bohoslužebné, t. j. takové, kterých se ke konání bohoslužby užívá, předmětem výkupu nejsou. Za účelem zabezpečení veřejných zájmů při těchto velkostátcích zřídí ministr spravedlnosti v dohodě s ministrem zemědělství dozorstvo, opatřené touže pravomocí a posláním, jak určeno bylo při dozorstvu v § 63. Ustanovení toto netýká se nemovitostí, přináležejících k jednotlivým obvodům farním.

§ 75. Ministr veřejných prací v dohodě s ministrem zemědělství a sociální péče má právo zřídit ve všech případech, kde veřejný zájem toho vyžadovati bude, správu dolů uhelných jakéhokoliv druhu v zemích říše české se nalézajících. Této správě přísluší bude dozor nad veškerým hospodařením takovýchto dolů i péče o jich majetkovou podstatu.

§ 76. Dnem vydání tohoto zákona přecházejí veškeré trati a zařízení dosavadních státních železnic, v říši české se nalézajících, s veškerými budovami, materiáliemi, obozními prostředky, stavebními hmotami jakéhokoliv druhu, pohledávkami, právními nároky a jakýmikoliv oprávněními majetkové povahy do vlastnictví říše české. Železnice soukromé, až dosud v těchto zemích státem provozované, provozovány budou českou říší na dosavadních podkladech. Ohledně železnic, v zemích říše české se nalézajících a náležejících osobám neb společnostem soukromým a jimi provozovaných, vydá ministr dopravy zvláštní nařízení, kterým zavede jich správu státem a jež provozovány budou na účet společnosti.

§ 77. Veškerý personál železniční v zemích říše české dosavad u státních drah anebo u drah státem provozovaných a státem placený přechází dnem vydání tohoto zákona za stejných podmínek a se svými dosavadními nároky do služeb říše české. O výkupu soukromých drah vydán bude zvláštní zákon, ve kterém výslovně budiž určeno, že stane se tak dle stavu ke dni vydání tohoto zákona na podkladu takových cen stavebních, obozu, veškerých potřeb provozovacích a materiálu,



jaké platily dne 1. ledna 1914, a to s ohledem na zhoršení nastalé během války a se zřetelem k válečným ziskům provozovacích společností.

§ 78. Soukromé provozování železnic jest nadále vyloučeno.

§ 79. Vodní cesty. Doprava po řekách říše české povoluje se dosavadním společnostem, pokud měly své sídlo v některé obci říše české v den vyhlášení tohoto zákona. Cizozemské anebo jiné společnosti smějí vozbu po řekách říše české provozovat pouze, opatřivše si zvláštní souhlas ministra dopravy. Udílení koncesí na tvoření společností, resp. podniků dopravních na řekách vyhrazeno jest ministerstvu dopravnictví v souhlasu s ministerstvem financí a obchodu.

§ 80. Veškeré vodní síly, které nejsou až dosud zapsány ve prospěch určitých osob fysických anebo právnických v příslušných vodních knihách, jakož i jich využití a vybudování vyhrazeno jest správě státní. Ministr financí v dohodě s ministrem obchodu, dopravy a veřejných prací jest oprávněn udíleti povolení k využití a vybudování takovýchto sil při ustanovení náhrady pro erár. Přejed vodních sil osobám fysickým nebo právnickým, ve vodních knihách zapsaným, může se státi pouze se schválením ministra dopravy a veřejných prací.

§ 81. Zbrojovky. Zbrojovky, nalézající se v obvodu říše české, to jest takové závody, které vyrábějí pro vojenskou správu zbraně vojenské, tedy děla, vrhače min, strojní pušky, pušky opakovací, a pod., přecházejí dnem vyhlášení tohoto zákona do správy říše české, a zakazuje se jakékoliv předměty anebo zásoby všeho druhu z nich odstraniti. Vše musí zůstati ve stavu, v jakém bylo v den vyhlášení tohoto zákona, a jest vlastník povinen udati veškeré zásoby a předměty, které snad před tímto dnem byly odstraněny. Pakliže se takováto zbrojovka provozuje v místním spojení s jiným podnikem, přechází i tento jiný podnik ve správu státu, bez ohledu na to, zda jest rozsahově větší než zbrojovka.

§ 82. Ministru financí v dohodě s ministrem obchodu, veřejných prací a vojenství jest vyhrazeno stanoviti, které jiné podniky, obírající se výrobou předmětů pro účely vojenské důležitých, mohou býti vzaty ve správu státní.

§ 83. Úřad pro poměry mzdové. Aby zabráněno bylo vykořisťování dělnictva, zřizuje se u ministerstva pro

sociální péči úřad pro poměry mzdové, do kterého vysílá své zástupce ministr pro sociální péči, ministr obchodu, Ústřední svaz českých průmyslníků a Ústřední svaz odborových organizací dělnických. Úřadu tomuto přísluší vésti v patrnosti poměry mzdové, zakročovati pro případ stížností do nich, vyšetřovati stav v jednotlivých závodech po stránce mzdové, zkoumati kalkulace toho kterého závodu výrobního a fungovati eventuálně podřízenými orgány svými jako smírčí úřad pro urovnání těchto sporů. Ministerstvu sociální péče přísluší dále vésti inspekci živnostenskou, jejíž orgány budtež rovněž postaveny do služeb výše uvedené komise. Živnostenské inspekci přísluší vésti i dozor nad živobytnými poměry dělnictva a činiti o tom okamžité oznámení ministru sociální péče, kde by se závady vyskytly a kde by okamžitého zakročení ministerstva bylo potřebí.

§ 84. Úřad pro soukromé úřednictvo. Při ministerstvu pro sociální péči zřizuje se dále úřad pro soukromé úřednictvo, do kterého vysílá své zástupce toto ministerstvo, dále ministerstvo obchodu, veřejných prací, úřední organizace soukromých úředníků a Ústřední svaz, resp. svazy zaměstnavatelské. Úkol jeho vytčen jest obdobou ustanovení paragrafu předchozího.

§ 85. Ústav pro povznesení živností. U ministerstva obchodu zřizuje se úřad pro povznesení živností a řemesel, který utvořen bude z delegátů ministerstva obchodu a z delegátů živnostenských korporací dle klíče sjednaného se zástupci živnostnictva. Účelem jeho bude povznášeti všemi účelnými prostředky sociální postavení i odborné snahy řemeslné výroby. Statut úřadu vydá co nejdříve ministr obchodu v dohodě s ministrem pro sociální péči.

§ 86. Jednání předsevzatá v době od 1. července 1918, která měla nebo budou míti za následek citelné poškození zájmů říše české, mohou býti vládou prohlášena za neplatná. Vláda jest povolána učiniti všude opatření, aby škodlivé následky jednání těch byly odčiněny. Když jednatel neosvědčí, že si následků těch nemohl býti vědom, může jej vláda pohnati k osobní zodpovědnosti, zostřené tehdy, byl-li zjištěn zlý úmysl.